

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผล มาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ.2564-2565

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

หลักการเหตุผลและสาระสำคัญของแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565 เป็นแผนที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤตที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ซึ่งมีความรุนแรงและเกิดขึ้นต่อเนื่องยาวนาน และได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างใหญ่หลวงในหลากหลายมิติ โดยแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่จำเป็นเร่งด่วนต่อการเสริมสร้างความสามารถในการ **พร้อมรับ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน** เพื่อให้ประเทศฟื้นฟูเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว มีศักยภาพที่เพียงพอเหมาะสมต่อการพัฒนาภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต และดำเนินการคู่ขนานไปกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 23 ประเด็น ในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

การดำเนินงานในระยะเวลา 2 ปีภายใต้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ กำหนดเป้าหมายไว้ 4 ประการ ได้แก่ (1) คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง (2) สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น (3) เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และ (4) มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ โดยขับเคลื่อนผ่านแนวทางการพัฒนา โดยดำเนินงานผ่านแนวทาง

การพัฒนา 4 ประการ ประกอบด้วย (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (2) การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตในระยะยาว (3) การพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของคน และ (4) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ

การขับเคลื่อนของแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีการดำเนินการผ่าน 2 ช่องทางที่สำคัญได้แก่ **โครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ปัญหา เยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และแผนงานและโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565** เพื่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565 ที่ได้รับคัดเลือกและมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ มีจำนวน 250 โครงการ โดยมีโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนรวม 237 โครงการ วงเงินงบประมาณรวม 38,303 ล้านบาท แบ่งเป็นโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1 จำนวน 21 โครงการ วงเงินงบประมาณ 552 ล้านบาท โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 2 จำนวน 26 โครงการ วงเงินงบประมาณ 6,778 ล้านบาท โครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 3 จำนวน 19 โครงการ วงเงินงบประมาณ 13,626 ล้านบาท และโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 4 จำนวน 171 โครงการ วงเงินงบประมาณ 17,347 ล้านบาท

ผนวก.
เป้าหมายที่ 1

ผนวก.
เป้าหมายที่ 2

ผนวก.
เป้าหมายที่ 3

ผนวก.
เป้าหมายที่ 4

เป้าหมายที่ 1 คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบาง ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

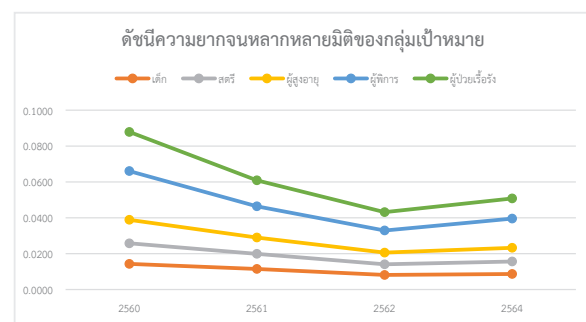
คำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มเปราะบางและผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงศักยภาพ ปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และได้กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุใน พ.ศ. 2565 ได้แก่ อัตราการว่างงานไม่เกินกว่าร้อยละ 1 ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเหลือลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 สัดส่วนผู้เข้าระบบประกันสังคม (มาตรา 33 39 และ 40) ต่อกำลังแรงงานรวมไม่น้อยกว่า

ร้อยละ 48 ความแตกต่างของทรัพยากรสาธารณสุขเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 และอัตราความรู้ด้านสุขภาวะของประชากรเพิ่มเป็นร้อยละ 70 โดยแนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายครอบคลุมตั้งแต่การขยายและพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะแรงงานและการเรียนรู้ให้สามารถกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ รวมถึงการเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพด้วยการพัฒนาระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำและการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

อัตราการว่างงานในไตรมาสที่ 3 ของ พ.ศ. 2565 อยู่ที่ร้อยละ 1.23 ลดลงจากร้อยละ 1.93 ใน พ.ศ. 2564 แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 1 ขณะที่ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือใน พ.ศ. 2564 เพิ่มสูงขึ้นจาก พ.ศ. 2562 ในทุกกลุ่มเป้าหมายโดยเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 20 ในกลุ่มสตรีและผู้สูงอายุ (ร้อยละ 17.70 และร้อยละ 17.35 ตามลำดับ) และถึงร้อยละ 32.88 ในกลุ่มผู้พิการ สะท้อนถึงความขัดสนที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มเปราะบางจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เมื่อพิจารณาสัดส่วนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม (มาตรา 33 39 และ 40) พบว่าการเพิ่มขึ้นของผู้ประกันตนในมาตรา 40 เพื่อรับสิทธิการเยียวยาจากผลกระทบของโควิด-19 ส่งผลให้สัดส่วนผู้ประกันตนในระบบประกันสังคมเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 43.02 ใน พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 59.63 ใน พ.ศ. 2564 และ

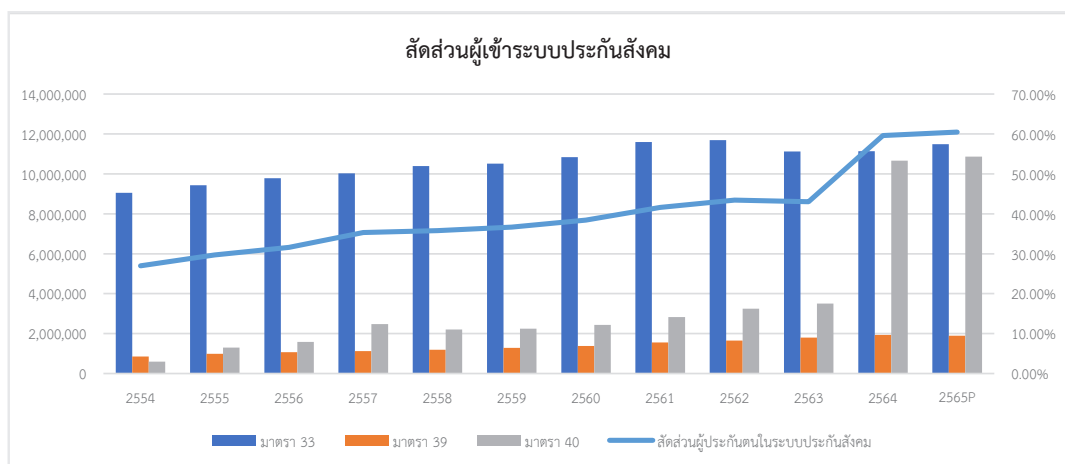

ที่มา: Thai People Map and Analytics Platform (TPMAP)

ร้อยละ 60.47 ใน พ.ศ. 2565 ตามลำดับ จนสามารถบรรลุค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 45 ใน พ.ศ. 2564 และร้อยละ 48 ใน พ.ศ. 2565 ในส่วนของความแตกต่างของทรัพยากรสาธารณสุขเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรระหว่างพื้นที่ลดลงเฉพาะสัดส่วนประชากรต่อพันตแพทย์ (ลดลงร้อยละ 12) และสัดส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ (ลดลงร้อยละ 3.13) ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของสัดส่วนประชากร

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ต่อเกณฑ์การเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.03 และสัดส่วนประชากรต่อแพทย์ไม่มีการเปลี่ยนแปลง สำหรับอัตราความ
รอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากรนั้น มีการประเมินล่าสุดถึงเพียง พ.ศ. 2562 และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของ
ประชาชนที่เข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค พบว่า มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 83.41 ใน พ.ศ.
2563 เป็นร้อยละ 82.06 ใน พ.ศ. 2564 และ ร้อยละ 80.70 ใน พ.ศ. 2565 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
ให้ประชาชนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของ
เป้าหมายที่ 1 จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง โดยมีเพียงสัดส่วนผู้เข้าระบบประกันสังคม
(มาตรา 33 39 และ 40) ต่อกำลังแรงงานรวมที่บรรลุค่าเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการเยียวยากลุ่มเปราะบางและผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้วยมาตรการช่วยเหลือเยียวยา อาทิ โครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกระทรวงการคลัง โดยจ่ายเงินเยียวยา รายละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน โครงการเยียวยาผู้ประกันตนมาตรา 39 และมาตรา 40 ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐ ซึ่งส่งผลให้

มีผู้สมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม มาตรา 40 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและมาตรการเพิ่มกำลังซื้อและบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อาทิ โครงการเราชนะ โครงการให้ความช่วยเหลือบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 มาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (ด้านไฟฟ้า) ให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ และโครงการเพิ่มกำลังซื้อแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและผู้ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

มาตรการเยียวยาเหล่านี้มีส่วนช่วยในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประชาชนเป็นอย่างมาก ในขณะที่การลดผลกระทบทางสุขภาพก็ได้มีการดำเนินโครงการค่าบริการสาธารณสุขภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมุ่งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยารักษาโรค วัคซีน การปรับปรุงสถานพยาบาลสำหรับการบำบัดรักษาผู้ติดเชื้อโควิด-19 และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการจ้างงานใหม่สำหรับผู้จบการศึกษาใหม่โดยภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งผู้จบการศึกษาใหม่จะได้รับการช่วยเหลือให้ได้มีงานทำ มีรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพและนายจ้าง/สถานประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและผู้ได้รับผลกระทบให้ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงจะเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ แต่การเยียวยาและฟื้นฟูในระยะสั้นจำเป็นต้องดำเนินการอย่างสอดคล้องและคู่ขนานกับการพัฒนาเชิงโครงสร้างเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว ยกตัวอย่างเช่น การเยียวยาในรูปแบบของตัวเงินที่ผ่านมามีแนวโน้มช่วยให้กลุ่มเปราะบางอยู่รอดจากความเดือดร้อนในระยะสั้นได้ แต่อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับสูงและดัชนีความยากจนหลายมิติยังคงเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพในการสร้างรายได้ยังมีจำกัด และความขัดสนในมิติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงินยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะ

กลุ่มเปราะบาง ในขณะเดียวกัน แม้ว่าแรงงานนอกระบบจะเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพิ่มมากขึ้นจากการให้สิทธิประโยชน์เงินชดเชยเยียวยาในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 แต่ระบบประกันสังคมยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้ดึงดูดและรักษาให้แรงงานที่ตัดสินใจเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพื่อได้รับเงินเยียวยายังคงอยู่ในระบบประกันสังคมต่อไป นอกจากนี้ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรทรัพยากร และการพัฒนาระบบเพื่อรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำอื่น ๆ ในอนาคต นอกเหนือจากการสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดเชื้อโควิด-19

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบมาตรการดูแลและกลไกช่วยเหลือที่เฉพาะเจาะจงกับปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย และครอบคลุมทั้งมิติของการสร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะที่จำเป็น การส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพทั้งเชิงรักษาและเชิงป้องกัน รวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ทั้งนี้เพื่อให้สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน ในขณะเดียวกัน ควรเร่งรัดพัฒนาการปรับปรุงรูปแบบการจ่ายเงินสมทบและสิทธิประโยชน์ของระบบประกันสังคมให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่น รวมทั้ง

สร้างการรับรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นของการมีระบบประกันสังคม เพื่อรักษาผู้ประกันตนให้คงอยู่ในระบบต่อไปได้และดึงดูดแรงงานนอกระบบเข้ามาในระบบประกันสังคมเพิ่มเติม พร้อมกับการพัฒนาระบบการเยียวยาช่วยเหลือในภาวะวิกฤต เพื่อให้พร้อมช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังควรมุ่งยกระดับศักยภาพระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุข อาทิ การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังโรคระบาดและการประเมินแนวโน้มการเกิดโรคภัยโดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม รวมถึงการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมายที่ 2 สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

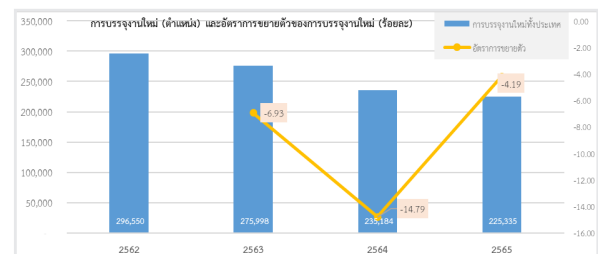
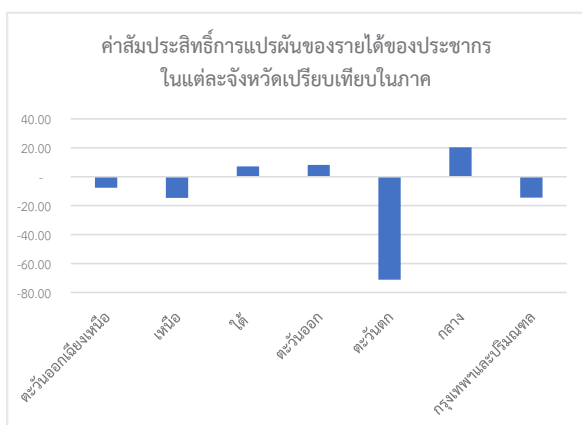
คำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 และแนวโน้มการทวนกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทวีความเข้มข้น ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกหันมาพึ่งพาตนเองมากขึ้น การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศจึงยิ่งทวีความสำคัญ โดยเป้าหมายที่ 2 มุ่งกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังหัวเมืองหลักในภูมิภาคและเมืองรอง ด้วยการส่งเสริมการลงทุน สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ควบคู่

ไปกับการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิต และสร้างศักยภาพของท้องถิ่นให้พร้อมรับการกระจายตัวของการพัฒนาและการเคลื่อนย้ายกำลังแรงงานกลับคืนถิ่น โดยมีตัวชี้วัดที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาคลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 และอัตราการขยายตัวของการบรรจุนานใหม่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดมีการเผยแพร่ข้อมูลถึงเพียง พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ในการประเมินความก้าวหน้าการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น จึงใช้ความแตกต่างของรายได้ต่อหัวของประชากรในแต่ละจังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาคเป็นตัวชี้วัดเทียบเคียง โดยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การแปรผันของรายได้ของประชากรในแต่ละจังหวัดเปรียบเทียบกับภายในภาค ระหว่าง พ.ศ. 2562-2564 ลดลงในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันตก และกรุงเทพฯ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2565 สิ้นสุด ณ เดือนตุลาคม 2565

และปริมาณลดลง แต่ในหลายภูมิภาค ได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันออกและภาคกลางยังคงเพิ่มสูงขึ้น และไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขณะที่การบรรจุนานใหม่แม้ว่าจะหดตัวลดลงจากร้อยละ 14.79 ใน พ.ศ. 2564 เหลือหดตัวร้อยละ 4.19 ใน พ.ศ. 2565 แต่ยังคงมีแนวโน้มหดตัวอย่างต่อเนื่องและต่ำกว่าค่าเป้าหมายอย่างมาก สะท้อนว่าเป้าหมายในการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจในประเทศยังคงไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 2 จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายในระดับเสี่ยง โดยไม่มีตัวชี้วัดใดเลยที่บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานในหลายโครงการภายใต้ พ.ร.ก. ฉุกเฉินโควิด-19 อาทิ โครงการ 1 ตำบล 1 เกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการส่งเสริมองค์ความรู้และปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ โครงการกระตุ้นและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมชุมชนไทย โครงการยกระดับเศรษฐกิจในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลางตะวันตกด้วย BCG Model ได้นำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่น และช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นฐานราก เช่นเดียวกัน

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก สร้างอาชีพ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เป็นหนึ่งในประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและมีการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในระดับพื้นที่ของภาคส่วนต่าง ๆ ยังขาดเอกภาพ หน่วยงานและองค์กรที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้อง ยังคงทำงานแบบแยกส่วนตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย ส่งผลให้การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น มีช่องว่างในบางประเด็น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การสร้างอาชีพ กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การดำเนินงานในระยะต่อไปควรเร่งรัดพัฒนากลไกและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่มีบทบาทและภารกิจที่เกี่ยวข้อง หรือมีโครงการที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ให้มีเอกภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาจากทุกภาคส่วน ด้วยการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมในการเข้าร่วมดำเนินการ พัฒนาช่องทางและเครื่องมือเพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริม

กับโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565 ที่มีการดำเนินโครงการพัฒนาต่อยอดเมืองอัจฉริยะเดิมและสร้างเมืองอัจฉริยะใหม่ ซึ่งเป็นการนำฐานข้อมูลและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาและบริหารจัดการเมืองในมิติต่าง ๆ ส่งผลให้เมืองหลักและเมืองรองในภูมิภาคมีศักยภาพรองรับการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้น รวมถึงโครงการบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะสู่ชุมชน ซึ่งสร้างโอกาสทางการเรียนรู้และโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 11,446 แห่งทั่วประเทศ

การพัฒนา/พื้นที่ และมีความซ้ำซ้อนในบางประเด็น การพัฒนา/พื้นที่ ดังนั้น การบูรณาการการทำงานร่วมกันของภาคีการพัฒนาจากทุกภาคส่วนจึงเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอาชีพ และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นส่วนใหญ่มักเป็นโครงการด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวชุมชนแบบดั้งเดิม การสร้างความหลากหลายทางอาชีพจะเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้มากยิ่งขึ้น

การลงทุนจากภาคเอกชนและเชื่อมโยงผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อสร้างศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจ และสร้างการจ้างงานในระยะยาว โดยที่การสร้างงาน และการจ้างงานนั้น ควรมุ่งเน้นสร้างความหลากหลายในอาชีพ และส่งเสริมภาคการเกษตรและท่องเที่ยว ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือภาคการผลิตและบริการอื่นที่มีแนวโน้มเติบโตในอนาคตและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามที่ระบุไว้ในแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมายที่ 3 เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ

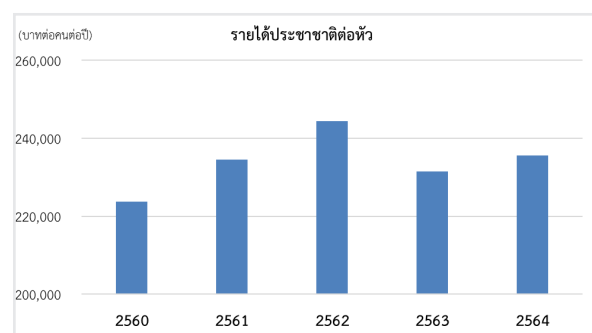
คำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

ใน พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นปีที่เชื้อโควิด-19 เริ่มแพร่ระบาดในประเทศไทย เศรษฐกิจไทยประสบภาวะหดตัวถึงร้อยละ 6.3 การฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับสู่ภาวะปกติโดยเร็วจึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบเพิ่มความเสี่ยงและขยายวงกว้างมากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบต่อ SMEs ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะปิดตัวมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ โดยเป้าหมายที่ 3 ได้กำหนดค่าเป้าหมายให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัวหรือรายได้ประชาชาติต่อหัวใน พ.ศ. 2564 ไม่ต่ำกว่า 236,000 ต่อคนต่อปี และใน พ.ศ. 2565

ไม่ต่ำกว่า 245,000 บาท ต่อคนต่อปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs มีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 42 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการจ้างงานของ SMEs ขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.8 ต่อปี โดยมุ่งเน้นที่การแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อของ SMEs เพื่อแก้ปัญหาสภาพคล่อง และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs ปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มเติบโตมากขึ้นในอนาคต รวมถึงการเสริมศักยภาพผ่านการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและการระดมทุนผ่านช่องทางการเงินที่หลากหลาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ภาพรวมของเศรษฐกิจไทยในปี 2564 ฟื้นตัวขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี 2563 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2564 เติบโตในอัตราร้อยละ 1.5 ต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้ในช่วงปลายปี 2563 ที่ร้อยละ 3.5 - 4.5 โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่สูงนักส่งผลให้รายได้ประชาชาติต่อหัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 231,483 บาทต่อคนต่อปีในปี 2563 เป็น 235,604 บาทต่อคนต่อปีในปี 2564 หรือเติบโตขึ้นร้อยละ 1.8 ยังคงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ 236,000 บาทต่อคนต่อปี และต่ำกว่ารายได้ประชาชาติต่อหัวในปี 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 อยู่พอสมควร ในขณะเดียวกัน สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ในปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 เพียงร้อยละ 0.4 โดยปรับเพิ่มจากร้อยละ 34.2 เป็นร้อยละ 34.6 ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ร้อยละ 42 ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ค่าเป้าหมายของสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ที่กำหนดไว้มีความแตกต่างจากตัวเลขที่แท้จริงค่อนข้างมาก เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ

ที่มา: ข้อมูลรายได้ประชาชาติจาก สศช.
และข้อมูลจำนวนประชากรกรมการปกครอง

ขนาดกลางและขนาดย่อมมีการปรับเปลี่ยนค่านิยามของ SMEs ในปี 2563 โดยปรับเปลี่ยนมาใช้จำนวนการจ้างงานและรายได้เป็นเกณฑ์แทนการใช้จำนวนการจ้างงานและมูลค่าสินทรัพย์ถาวรเป็นเกณฑ์ ซึ่งเป็นผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ที่คำนวณได้มีมูลค่าลดลง โดยผลจากการปรับเปลี่ยนนิยามทำให้สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของ SMEs ในปี 2562 ลดลงจากร้อยละ 43.2 เป็นร้อยละ 35.3 นอกจากนี้ การจ้างงานของ SMEs ในปี 2564 ปรับลดลงจากปี 2563 เป็นสัดส่วนร้อยละ 0.9

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

จาก 12.7 ล้านคน เป็น 12.6 ล้านคน ดังนั้น สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 3 จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมายขั้นวิกฤต โดยไม่มีตัวชี้วัดใดเลยที่บรรลุตามค่าเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายที่ 3 ได้แก่ โครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชน โดยเฉพาะโครงการคนละครึ่ง ซึ่งช่วยเพิ่มยอดขายให้กับผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก โดยยอดการใช้จ่ายผ่านโครงการคนละครึ่งระยะที่ 1-4 รวมเป็นเงิน 3.87 แสนล้านบาท การออกพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 ซึ่งให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการให้กู้ยืมแก่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.01 ต่อปี เพื่อให้สถาบันการเงินนำไปให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการต่อไป รวมถึงโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณ 2565 ที่ให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องแก่ SMEs สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และพัฒนาศักยภาพของ SMEs ให้เติบโตต่อไปได้ในอนาคต อาทิ โครงการค้าประกัน

สินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการ Micro Entrepreneurs ซึ่งช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินเพิ่มมากขึ้น โดยกำหนดวงเงินค้าประกันไม่เกินรายละ 500,000 บาท และระยะเวลาค้าประกันไม่เกิน 10 ปี โครงการ SME Access เพื่อส่งเสริม SME เข้าสู่การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โครงการเรื่องการจัดตั้งและขยายธุรกิจของผู้ประกอบการอัจฉริยะ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถเริ่มต้นธุรกิจได้อย่างประสบความสำเร็จและมีโมเดลการทำธุรกิจใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าสูง รวมถึงการจับคู่ธุรกิจการสร้างโอกาสในการเข้าถึงและเชื่อมต่อกับแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้ง Venture Capital Angel Fund หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจไทยด้วยดิจิทัล เพื่อส่งเสริมให้ SME นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ในช่วงปี 2564-2565 ซึ่งแผนแม่บทเฉพาะกิจประกาศใช้ ประเทศไทยยังมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อีกถึง 3 ระลอก ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินมาตรการที่เข้มงวดในการการควบคุมการเดินทางเข้าประเทศไทย ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนเมษายน 2565 เพื่อควบคุมการแพร่ระบาด ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวมีจำนวนน้อยมาก ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประสบกับการขาดแคลนรายได้อย่างรุนแรงต่อเนื่องเป็นเวลานาน แม้ว่ารัฐบาลได้พยายามออกมาตรการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการใช้จ่าย

ของประชาชนในประเทศและช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs แต่การลดจำนวนของนักท่องเที่ยวต่างชาติและกำลังซื้อของคนในประเทศที่ยังไม่ฟื้นตัว ส่งผลให้ระดับการใช้จ่ายบริโภคโดยรวมภายในประเทศยังต่ำกว่าในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 เป็นอย่างมาก และมี SMEs จำนวนมากต้องปิดตัวลงในที่สุด โดยเฉพาะ SMEs ที่ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกัน ความรุนแรงของการแพร่ระบาดในประเทศไทย ประกอบกับการที่เศรษฐกิจไทยพึ่งพิงภาคการท่องเที่ยวในระดับที่สูง ส่งผลให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวต่ำกว่าเป้าหมายและฟื้นตัวช้ากว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่อาจทำให้มาตรการให้ความช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อไม่สามารถประคับประคองให้ SMEs อยู่รอดได้ หรือไม่สามารถเพิ่มการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้กับ SMEs ได้มากเท่าที่ควร อาทิ การที่ผู้ประกอบการ SMEs บางส่วนไม่มีกำลังเพียงพอที่จะก่อหนี้ผูกพันระยะยาว โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ประสบปัญหาขาดแคลนรายได้ การที่สถาบันการเงินยังคงมีเงื่อนไขที่เข้มงวดในการให้กู้เงิน รวมถึงข้อจำกัดของกิจการขนาดเล็กที่ไม่มีแผนธุรกิจที่ดี ขาดเอกสารหลักฐานแสดงประวัติของรายได้ หรือมีหนี้ค้างชำระอยู่เดิม

ข้อเสนอแนะ

เพื่อลดความเปราะบางของ SMEs ต่อวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs ในภาวะวิกฤต โดยเริ่มต้นจากการผลักดันและจูงใจให้ SMEs เข้าสู่ระบบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลของ SMEs อย่างครบถ้วน สามารถให้การช่วยเหลือ SMEs ได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสม โดยการมี SMEs เข้าสู่ระบบในสัดส่วนที่สูงยังสนับสนุนให้ภาครัฐสามารถนำเครื่องมือทางภาษีมาช่วยเหลือผู้ประกอบการในภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น มาตรการลดหย่อนภาษีย้อนหลัง ซึ่งมีการนำมาใช้ในประเทศเยอรมนี ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น โดยอนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลขาดทุนในปีปัจจุบันมาคำนวณเพื่อขอคืนภาษีที่จ่าย

ไปในแล้วในปีก่อนหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการได้รับเงินคืนภาษีมาเพื่อเสริมสภาพคล่องของธุรกิจได้ นอกจากนี้ เพื่อยกระดับศักยภาพของ SMEs ในระยะยาว จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการลดข้อจำกัดของผู้ประกอบการรายย่อยในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อาทิ การส่งเสริมให้สถาบันการเงินใช้ข้อมูลรอยเท้าดิจิทัลที่มาจากประวัติการใช้บริการทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์ มาใช้ในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อให้แก่ SMEs รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีทักษะที่เพียงพอเหมาะสมสำหรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่รวบรวมหลักสูตรที่จำเป็นต่อการพัฒนาธุรกิจ อาทิ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวิเคราะห์ธุรกิจ การบริหารจัดการธุรกิจ การให้บริการ และการทำการตลาด

เป้าหมายที่ 4 มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่

คำเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย แนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนเป้าหมาย

การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศจำเป็นต้องมุ่งเน้นส่งเสริมภาคการผลิตและบริการที่ไทยมีศักยภาพและมีความสอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจโลกแบบใหม่ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งถูกเร่งจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยเฉพาะความก้าวหน้าและความแพร่หลายของเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีอัตโนมัติ และปัญญา

ประดิษฐ์ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของแรงงานไปเป็นแรงงานอิสระ โดยเป้าหมายที่ 4 ได้กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายไว้ดังนี้ (1) การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี (2) อันดับความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะแรงงานในปี 2564 อยู่ใน 5 อันดับแรกของอาเซียนและมีคะแนนสูงกว่าปีก่อนหน้า และอยู่ใน 4 อันดับแรกของอาเซียนในปี 2565 (3) มูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมมี

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

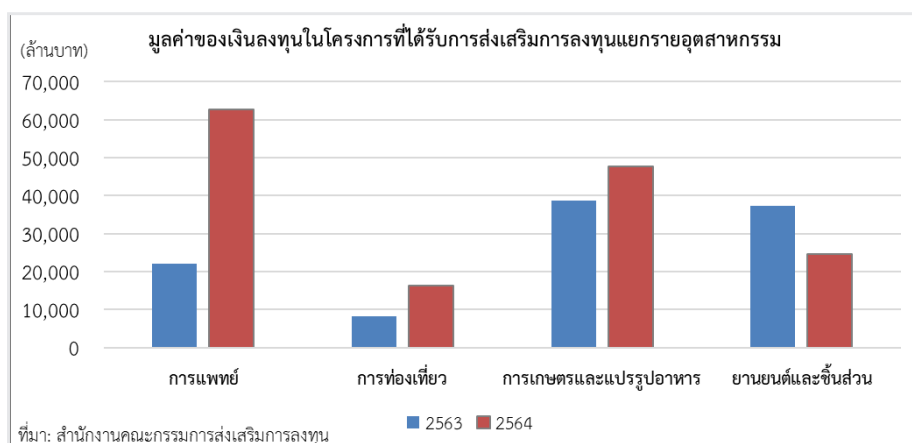
สัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในปี 2564 และมีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5 ในปี 2565 (4) อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัลอยู่ใน 40 อันดับแรกและมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า และ (5) ดัชนีประสิทธิภาพของภาครัฐในการทบทวนแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคและเป็นภาระในการดำเนินธุรกิจในปี 2564 อยู่ใน 50 อันดับแรกและมีอันดับดีขึ้นจากปีก่อนหน้า และอยู่ใน 45 อันดับแรกในปี 2565 โดยแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การยกระดับขีดความสามารถ

ในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ การเกษตรมูลค่าสูง อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ การเพิ่มและปรับทักษะของแรงงาน พัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล และการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในแต่ละตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 4 มีดังนี้ (1) การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย เมื่อพิจารณาจากมูลค่ารวมของเงินลงทุนในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน พบว่ามูลค่าของเงินลงทุนในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ การท่องเที่ยว การเกษตรและแปรรูปอาหาร และยานยนต์และชิ้นส่วน มีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 42.5 ในปี 2564 โดยเพิ่มขึ้นจาก 106,210 ล้านบาทในปี 2563 เป็น 151,330 ในปี 2564 โดยอุตสาหกรรมที่มีเงินลงทุนในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้นในสัดส่วนสูงสุด คือ อุตสาหกรรมการแพทย์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 182) รองลงมา คือ การท่องเที่ยว (เพิ่มขึ้นร้อยละ 108) และการเกษตรและแปรรูป (เพิ่มขึ้นร้อยละ 23) ในขณะที่มูลค่าของเงินลงทุนใน

อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนลดลงร้อยละ 34 (2) อันดับความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทักษะแรงงาน สภาพเศรษฐกิจโลกซึ่งเป็นหน่วยงานผู้จัดทำ ไม่ได้มีการเผยแพร่ผลการจัดอันดับในช่วงปี 2564-2565 การวัดผลตามตัวชี้วัดนี้จึงเทียบเคียงกับการจัดอันดับด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของสถาบันการศึกษานานาชาติ โดยพบว่าอันดับด้านบุคลากรผู้มีความสามารถของไทยในปี 2564 คงที่จากปี 2563 อยู่ที่อันดับ 43 จากทั้งหมด 64 ประเทศ โดยเป็นอันดับที่ 3 ของอาเซียน รองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย และมีคะแนนลดลงเล็กน้อยจาก 53.264 ในปี 2563 เป็น 53.005 ในปี 2564 (3) มูลค่าการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติยังไม่มี การเผยแพร่ผลสำรวจค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ในปี 2564 และ 2565 โดยผลการสำรวจในปี 2563 แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 1.33 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.14 ในปี 2562 (4) **อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล** ในปี 2564 อันดับของไทยปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อยจากอันดับที่ 39 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 38 แต่กลับปรับตัวแย่ลงในปี 2565 มาอยู่ที่อันดับที่ 40 โดยหมวดที่อันดับของไทยปรับตัวแย่ลงค่อนข้างมาก ได้แก่ ความเชื่อมโยงกันของเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคล่องตัวทางธุรกิจ และกฎระเบียบและการกำกับดูแล (5) **ดัชนีประสิทธิภาพของภาครัฐในการทบทวนแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคและเป็นภาระในการดำเนินธุรกิจ** ซึ่งเป็นตัวชี้วัดภายใต้ดัชนีความ

สามารถในการแข่งขันระดับโลกที่จัดทำโดยสภาเศรษฐกิจโลก ไม่ได้มีการเผยแพร่ผลการจัดอันดับในปี 2564-2565 จึงจำเป็นต้องใช้การจัดอันดับด้านประสิทธิภาพของภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติเป็นตัวแทน โดยในปี 2564 อันดับด้านประสิทธิภาพของภาครัฐของไทยปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ 23 ในปี 2563 เป็นอันดับที่ 20 แต่กลับปรับตัวแย่ลงในปี 2565 มาอยู่ที่อันดับ 31 เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านการคลังและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐกิจ ดังนั้น **สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของเป้าหมายที่ 4** จึงอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยมีเพียงตัวชี้วัดที่ 1 การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีการบรรลุตามค่าเป้าหมาย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานสำคัญที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาตามเป้าหมายที่ 4 ได้แก่ (1) **โครงการที่ช่วยยกระดับภาคการผลิตและบริการที่มีศักยภาพ** อาทิ โครงการสร้างอุตสาหกรรมการแพทย์ใหม่บนฐานการก้าวกระโดดของเทคโนโลยีด้านชีววิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมเครื่องมือแพทย์ สารออกฤทธิ์จากธรรมชาติ ยาใหม่ และประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในบริการทางการแพทย์ โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์การแพทย์ไทยโดยการพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (Technology Localization) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การแพทย์ไทยที่ได้มาตรฐานสากลในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง **โครงการพัฒนาเมืองและชุมชนที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม** เพื่อศึกษาศักยภาพและความเหมาะสมของเมืองและชุมชนทั้ง 77 จังหวัดของประเทศไทยที่สามารถจะพัฒนาเมืองสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก และเพื่อยกระดับเมืองเพชรบุรีและเชียงรายสู่การเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก **โครงการยกระดับคุณภาพ**

มาตรฐานสินค้าเกษตร เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านมาตรฐานฟาร์มทั้งมาตรฐาน GAP และมาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยอาหารให้แก่เกษตรกร รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาหน่วยรับรองและห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ให้ได้รับการให้สอดคล้องตามระบบคุณภาพมาตรฐานสากล และ (2) **โครงการที่ช่วยพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่** อาทิ โครงการสนับสนุนและให้บริการโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล เพื่อสร้างระบบต้นแบบสำหรับอ่านและสร้างข้อมูลดิจิทัลและต้นแบบของเทคโนโลยีในการสร้างและตรวจสอบเอกสารอนุญาต รวมถึงการให้บริการเฝ้าระวังภัยคุกคามไซเบอร์แก่หน่วยงานภาครัฐ **โครงการพัฒนาทักษะกำลังคนของประเทศ** ที่มุ่งยกระดับทักษะของแรงงานให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานด้วยการจัดฝึกอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรแก่บัณฑิตที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาและแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 **โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ตามทักษะ**

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างศูนย์รวมองค์ความรู้ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มหุ่นยนต์เคลื่อนที่แบบอัตโนมัติและโมดูลการใช้งานภาคเกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์ การผลิตและบริการสาธารณะ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับให้บริการแสงซินโครตรอนและ

เทคโนโลยีขั้นสูงเพื่ออุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนและระบบลำเลียงแสง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์โครงสร้างในระดับโมเลกุลของวัสดุ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาวัสดุใหม่ๆ ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการใช้งานของอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

แม้ว่าภาพรวมของการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันภาคการผลิตและบริการเป้าหมายจะมีความก้าวหน้าที่ดี แต่ยังคงขาดการลงทุนที่เพียงพอที่จะสนับสนุนการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมยานยนต์เดิมไปสู่ยานยนต์สมัยใหม่ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ประกอบการต้องการรอให้เกิดความชัดเจนของนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานของการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ โดยหลังจากที่คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565 ให้ความเห็นชอบแนวทาง

ส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้าของประเทศตามนโยบาย 30/30 ซึ่งกำหนดเป้าหมายให้การผลิตรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศมีสัดส่วนร้อยละ 30 ของการผลิตรถยนต์ทั้งหมดในประเทศภายในปี ค.ศ. 2030 หรือ พ.ศ. 2573 รวมทั้งกำหนดมาตรการสนับสนุนทั้งมาตรการทางภาษีและที่ไม่ใช่ภาษี ปรากฏว่าได้มีผู้ประกอบการจากต่างประเทศจำนวนหลายรายประกาศว่าจะใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมยานยนต์ของไทยสามารถปรับเปลี่ยนไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้นในระยะต่อไป

นอกจากนี้ ผลการจัดอันดับของหน่วยงานระหว่างประเทศตามตัวชี้วัดของเป้าหมายที่ 4 สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างความพร้อมของปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ในช่วงปี 2564 – 2565 จำเป็นต้องเร่งพัฒนาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะใน 2 มิติที่สำคัญ ได้แก่ (1) **การพัฒนาทักษะของแรงงาน** แม้ว่าโครงการพัฒนาทักษะกำลังคนที่ผ่านมาจะจุดเริ่มต้นที่ดีในการยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ แต่การปฏิรูประบบการผลิตกำลังคนทั้งการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานให้เชื่อมโยงกันและเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงานยังคงเป็นข้อท้าทายสำคัญของประเทศ และเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพกำลังคนของประเทศในระยะยาว นอกจากนี้ การพัฒนาทักษะแรงงานให้เท่าทันกับเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาทักษะแรงงานในโลกยุคใหม่ (2) **การปรับลดขั้นตอนและกฎระเบียบไม่จำเป็นสำหรับภาคธุรกิจ และพัฒนาระบบนิเวศด้านกฎหมายเพื่อรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล** โดยบริการภาครัฐจำนวนมากยังไม่ได้รับการปรับปรุงอยู่ในรูปแบบการให้บริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งมีความจำเป็นต่อการปรับปรุงการให้บริการที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีอุปสรรคที่สำคัญจากขั้นตอนการดำเนินงานที่มากและการใช้ระยะเวลานานในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน
อุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายในระยะต่อไป
ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการบูรณาการการ
ทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการ
พัฒนาอย่างเป็นระบบตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าตั้งแต่
ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการ
เชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าระหว่างอุตสาหกรรมและ
บริการเป้าหมายต่าง ๆ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การผลิตอาหารทางการแพทย์
อาหารสำหรับผู้สูงอายุ และอาหารเพื่อสุขภาพ
การพัฒนาการผลิตและการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า
แบบไร้คนขับเพื่อรองรับการเดินทางของผู้สูงอายุ
ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้ภาคการผลิตและบริการ
เป้าหมายสามารถเติบโตไปด้วยกันได้อย่างต่อเนื่อง

ในขณะเดียวกัน การดำเนินงานในระยะต่อไป
จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ
และเอกชนในการพัฒนาหลักสูตร ยกระดับและ
ควบคุมคุณภาพมาตรฐานของระบบการศึกษา
และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ พร้อม
ทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
ตลอดชีวิต อาทิ การสร้างและพัฒนาเมืองเรียนรู้
แหล่งเรียนรู้ และพื้นที่สร้างสรรค์ที่หลากหลาย
กำหนดมาตรการจูงใจให้ประชาชนพัฒนาตนเอง
พร้อมทั้งพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้
สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษา
ปกติ นอกจากนี้ ยังควรต้องเร่งรัดการปรับปรุง
บริการภาครัฐให้เป็นบริการแบบอิเล็กทรอนิกส์
การปรับลดขั้นตอนและกฎระเบียบที่ไม่จำเป็น และการ
พัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจดิจิทัล

ภาคผนวก

ตารางแสดงความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ โควิด-19 (2564 – 2565) กับแผนแม่บท
ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ประเด็น

เป้าหมาย	รหัส	เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)
1) คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่าง ทั่วถึง	010501	กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
	110401	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักใน ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและ เรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของ ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น
	130101	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถดูแลสุขภาพมีพฤติกรรม สุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถ ป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น
	130301	มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น
	130401	การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง
	170101	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับ การคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมาย	รหัส	เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)
	170201	มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2) สร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น	060101	เมืองในพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา เพื่อกระจายความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ
	070301	ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น
	160101	ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น
	200301	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม
	200302	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน
	200401	ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
3) เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ	080102	ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น
	080201	สินค้าธุรกิจรายใหม่ที่ไม่ใช่รายใหญ่เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้น
	080202	มูลค่าการระดมทุนผ่านตลาดทุนของกิจการที่เริ่มต้นและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มขึ้น
4) มีการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่	030101	สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
	030202	ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น
	030601	ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
	040201	อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
	050101	รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น
	050602	โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวมีคุณภาพและมาตรฐานดีขึ้น
	070301	ประชาชนมีความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้น
	080102	ความสามารถในการแข่งขันด้านการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลดีขึ้น

แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจาก สถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

เป้าหมาย	รหัส	เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)
	110401	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักใน ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและ เรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของ ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น
	120101	คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น
	170101	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับ การคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
	200401	ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
	220101	กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์ จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง
	230101	ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการ วิจัยและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน